

01.04.25

8-А-Б клас

Історія України

Вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Лівобережна та Правобережна Україна в 60-70 роках XVII ст. Петро Дорошенко.

Мета: охарактеризувати гетьманство П. Дорошенка і його спроби об'єднати під гетьманською булавою всі українські землі; з'ясувати причини втручання у внутрішні справи України сусідніх держав; дати оцінку запеклій боротьбі за Правобережжя між сторонами конфлікту, яка завершилася його повним руйнуванням; удосконалювати набуті вміння і навички; виховувати повагу до державних традицій українського народу.

Актуалізація опорних знань

Експрес опитування

- Назвіть основні здобутки і прорахунки І. Виговського
- Яку політику проводили Ю. Хмельницький, П. Тетеря, І. Брюховецький?
- Які наслідки мав Гадяцький договір?
- Порівняйте умови Березневих статей та Гадяцького договору.

Хмаринка понять: поясніть термін і поняття.

Мотивація навчальної діяльності

З того моменту, як Україна розділилася, для неї настала лиха година. Було таке безладдя, що кожен робив, що хотів. З заходу шарпали Україну польські війська; з півночі й сходу – московські, а з півдня набігали турки і татари. На Лівобережній Україні вибрали одного гетьмана, на Правобережній другого. Доходило до того, що гетьмани воювали між собою. І так брати билися з братами. Україна спливала кров'ю і щораз більше занепадала. Саме ті часи увійшли в історію під назвою «Руїна».

Вивчення нового матеріалу

Після Андрусівського перемир'я, ситуація в Україні вимагала згуртованості у відстоюванні інтересів держави. Потрібна була сильна особистість. Нею став Петро Дорошенко

**Гетьман Петро Дорошенко
1665-1676**

presentation-creation.ru

Спочатку П. Дорошенко підкорив своїй владі Правобережжя та за допомогою суворих заходів навів лад

- Відбудовувалися міста
- Відновлювалося господарство і органи влади
- Створено 20-тисячне військо сердюків
- Заручився підтримкою Кримського ханства
- Здійснив невдалий Західний похід(вересень-жовтень1667р.)
- Змушений був підписати з поляками Підгаєцький договір(1667р.)

presentation-creation.ru

Намагаючись уникнути міжусобиці та війни з Кримом, П. Дорошенко направив посольство до Стамбула із пропозиціями, на яких Україна готова прийняти турецький протекторат

Турецький султан Мехмед IV

У березні 1669 року П.Дорошенко провів у Корсуні Старшинську раду. Вона ухвалила рішення прийняти протекторат Туреччини (без складання присяги султану) та підтвердила довічне право гетьманства П. Дорошенка по обидва боки Дніпра

presentation-creation.ru

Робота з термінами (запишіть)

Сердюки – наймані піхотні козацькі полки утримувані гетьманським коштом.

Для організації опору Польщі П.Дорошенко був змушений повернутися на Правобережжя, залишивши на Лівобережжі наказним гетьманом Дем'яна Многогрішного

- У грудні 1668р. Під тиском старшини він переходить на бік Москви, складає присягу царю і у грудні 1668р. Проголошений гетьманом Лівобережної України
- У березні 1669р. у Глухові Дем'ян Многогрішний підписує новий договір з Москвою – Глухівські статті
- Царський уряд, наляканий розмахом антимосковських настроїв, пішов на деякі поступки

presentation-creation.ru

Глухівські статті Д.Многогрішного (березень 1669 року)

- Московські воєводи мали перебувати лише в п'яти містах
- Збір податків із місцевого населення переходив до гетьманських урядників
- Гетьман отримував право на створення найманого кінного війська – компанійців
- Гетьман переніс свою резиденцію із Гадяча до Батурина
- Для охорони він узяв ще тисячу московських стрільців, які тепер постійно перебували в резиденції гетьмана

presentation-creation.ru

Новим гетьманом Лівобережжя призначили лояльно налаштованого до Москви Івана Самойловича (1672—1687 рр.).
При його обранні було ухвалено Конотопські статті

Конотопські статті здебільшого повторювали Глухівські 1669р., але містили й нові обмеження влади гетьмана

- Гетьман не мав права звільняти з посад і судити старшину без ради з усією старшиною
- гетьману заборонялося без царського указу та згоди Старшинської ради писати до іноземних государів й особливо до гетьмана Дорошенка
- положення про необхідність присутності представників гетьмана на з'їзді послів при обговоренні справ, що стосувалися України, були вилучені

presentation-creation.ru

Робота з історичною інформацією

Опрацювати текст і відповісти на запитання.

Історик Д.Дорошенко про І.Самойловича

Гетьман був, безперечно, українським патріотом і мріяв про якнайбільшу самостійність України, був добрим політиком і адміністратором, але занадто честолюбною людиною, яка не вміла й не хотіла жертвувати інтересами особистої кар'єри для загального добра.

На які сильні й слабкі риси І.Самойловича вказує історик?

Гетьманство Івана Самойловича

- Гетьманування Самойловича тривало 15 років
- Намагався воз'єднати Україну
- Руйнував правобережні міста і села («Великий згін»)
- Започаткував інститут «бунчукових товаришів»
- Прагнув одноосібної влади
- Серед лівобережної старшини було багато незадоволених його жадобою і здирництвом
- За доносом старшини було усунуто з посади

presentation-creation.ru

Робота з підручником: стор. 131-132

Після зречення П.Дорошенка, турецький уряд сприяв поверненню на посаду гетьмана Ю.Хмельницького

Чигиринські походи	
Похід	Перебіг подій та результат
Перший (1677 р.)	Облога Чигирина 160-тисячною турецько-татарською армією, яка тривала три тижні; місто захищали українсько-московські війська під командуванням І. Самойловича та воєводи Г. Ромадановського; Ю. Хмельницький змушений був відступити
Другий (1678 р.)	200-тисячне турецько-татарське військо захопило Чигирин після місячної облоги; підірвавши місто, російсько-українська армія відійшла на Лівобережжя, проте османська армія не стала її переслідувати і відступила з України
Наслідки	Ю. Хмельницькому дісталася влада на Правобережній Україні; вони довершили спустошення Правобережжя

Трете гетьманування Юрася Хмельницького. Чигиринські походи.

Висновки

- Дорошенко, ставши гетьманом Правобережжя, повів рішучу боротьбу за возз'єднання української козацької держави. Однак цей успіх був нетривалим.
- Сусідні держави не були зацікавлені в сильній Українській державі. Її єдність підривала боротьба старшинських угруповань за владу. Це призвело до панування в Україні кількох гетьманів одночасно.
- Спроби П. Дорошенка за допомогою турецького протекторату, ні намагання І. Самойловича за сприяння Московії відновити єдність України не мали успіху.

presentation-creation.ru

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/Zf5RQKI51ck?si=3uZTogD8biBSKd2T>

Історичний диктант

1. Сильна особистість, гетьман, що прагнув об'єднати Гетьманщину.
2. Назва 20тис.війська створеного П. Дорошенком.
3. Прізвище польського коронного гетьмана.
4. Керівник Харківського полку.
5. Перелічити гетьманів даного періоду.
6. Під протекторат якої держави попросився П. Дорошенко.
7. Куди гетьман переніс резиденцію із Гадяча.
8. Хто такі «бунчукові товариші»?
9. Хто найдовший час був гетьманом України?
10. Хто повернувся до гетьманської влади вдруге?

11. Яке місто було стерте з лиця землі в результаті другого походу турецько-татарської армії.

12. Хто відмовився прийти на допомогу козакам під Чигирином?

Домашнє завдання:

- * Прочитати §20.**
- * Записати внутрішню і зовнішню політику П. Дорошенка.**
- * Повторити тему Ординація Війська Запорозького.**

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу
nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіху у навчанні!